

Vergaderjaar 2021–2022

31 477

Bestrijden witwassen en terrorismefinanciering

36 045

Situatie in de Oekraïne

Nr. 78

BRIEF VAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 juli 2022

Op 11 mei 2022 heeft uw Kamer mij verzocht een brief te sturen met de stand van zaken van het overleg met de Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid, DNB, de banken en andere stakeholders over het aanpakken van knelpunten in de uitvoering naar aanleiding van mijn reactie op de motie van het lid Van der Lee (Kamerstuk 31 477, nr. 69). Deze motie riep op om te regelen dat Oekraïense vluchtelingen op korte termijn een rekening kunnen openen zonder repercussies voor banken.¹ Zoals eerder is aangegeven kan het merendeel van de ontheemden uit Oekraïne beschikken over een bankrekening indien zij over een biometrisch identiteitsdocument kunnen beschikken.² Op basis van de laatste cijfers zijn er ongeveer 33.000 bankrekeningen verstrekt. Dit komt overeen met ongeveer circa driekwart van de volwassen ontheemden uit Oekraïne die zijn ingeschreven in het basisregistratie personen (BRP).

Hoewel het merendeel van de ontheemden een bankrekening kan openen of heeft geopend, doet zich ook een knelpunt voor. Zo is het voor banken niet mogelijk om verlopen biometrische paspoorten of andere niet-biometrische identificatiedocumenten te gebruiken om een bankrekening te openen. De systemen van banken zijn ingericht op het direct inlezen van biometrische documenten, wat wil zeggen: documenten die een beveiligde chip bevatten. Dit is sinds 2004 de standaard voor Europese reis- en identiteitsdocumenten³. Het accepteren van niet-biometrische documenten vereist per type document een handmatig protocol en aanpassing van de systemen. Dit is in een kort tijdsbestek niet eenvoudig door alle banken volledig door te voeren. Hoewel deze groep ontheemden voor de uitkering van het leefgeld kan terugvallen op de prepaid bankpassen of uitkering in contanten, is dit geen duurzame

¹ Kamerstuk 31 477, nr. 75.

² Aanhangsel Handelingen II 2021/22, nr. 2721.
Kamerstuk 21 501-07, EN.

³ Verordening (EG) nr. 2252/2004 betreffende normen voor de veiligheidskenmerken van en biometrische gegevens in door de lidstaten afgegeven paspoorten en reisdocumenten.

oplossing. Ontheemden kunnen zonder bankrekening niet zelfstandig deelnemen aan de Nederlandse samenleving: een bankrekening is immers noodzakelijk voor het ontvangen van loon, het afsluiten van een (telefoon)abonnement, het doen van betalingen en verzekeringen. Op basis van de bij de banken bekende aantallen en totale instroom wordt geschat deze groep maximaal 11.000 personen betreft.⁴

Momenteel wordt in overleg tussen de betrokken departementen, DNB, de Nederlandse vereniging van Banken, de Betaalvereniging Nederland en de banken gekeken naar mogelijkheden om ook personen met verlopen biometrische paspoorten, of andere vormen van identificatie waartoe het systeem van banken niet is toegerust, toegang tot een bankrekening te geven. Bunq bank heeft inmiddels bekend gemaakt dat zij een pilot, waarbij ontheemden op basis van hun niet-biometrische documentatie in combinatie met een certificaat van de Oekraïense ambassade een rekening kunnen krijgen, landelijk uit wil rollen. De uitwerking hiervan wordt momenteel onderzocht, maar vanwege het bewerkelijke en arbeidsintensieve proces op locatie is het niet mogelijk dit zodanig op te schalen dat Bunq dit in korte tijd landelijk aan alle personen met een certificaat van identiteitsvaststelling kan aanbieden. De andere banken onderzoeken op dit moment of zij soortgelijke ad hoc oplossingen kunnen aanbieden om bij te dragen aan de oplossing. Dit kan per bank anders zijn gelet op de verschillende interne processen en systemen. DNB en ik staan in nauw overleg met de banken om eventuele formele knelpunten weg te nemen indien dat nodig is. Gelet op de complexiteit zoals hierboven geschetst, kan het nog enige weken duren voordat eventuele oplossingen kunnen worden uitgevoerd.

Daarnaast worden ook de mogelijkheden onderzocht om deze personen op korte termijn een verblijfsdocument te verstrekken dat aan de vereiste kenmerken voldoet van een biometrisch paspoort. Vanwege wereldwijde chiptekorten en een algemeen hoge vraag naar identiteitsdocumenten, gecombineerd met onzekerheden over de verwachte instroom in de toekomst, kan niet worden toegezegd dat deze documenten aan alle personen op korte termijn kunnen worden verstrekt. Daarom worden ook alternatieve routes onderzocht, waarmee ontheemden zonder biometrische documenten alsnog een bankrekening kunnen openen. Dergelijke oplossingen zullen complex en bewerkelijk zijn, aangezien verschillende overheidsinstanties en banken gezamenlijk waarborgen moeten treffen om te zorgen dat de gegevens volledig en correct zijn. Mijn ministerie is samen met het Ministerie van Justitie en Veiligheid, de banken en de Immigratie- en Naturalisatiedienst actief in overleg om dit zo snel mogelijk te realiseren.

De Minister van Financiën,
S.A.M. Kaag

⁴ D.D. 23 juni 2022 zijn er bijna 44.000 volwassen ontheemden ingeschreven in het BRP. Uitgaande van ruim 33.000 verstrekte bankrekeningen, blijven er maximaal 11.000 volwassenen over zonder bankrekening.